

Motion till riksdagen 2006/07:So474

av Alf Eriksson och Siw Wittgren-Ahl (s)

Betydelsen av egen odling för folkhälsan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ge Livsmedelsverket och Folkhälsoinstitutet i uppdrag att inom ramen för det pågående arbetet med att främja den dagliga konsumtionen av frukt, bär och grönsaker även beakta betydelsen av egen odling.

Motivering

En rad vetenskapliga undersökningar visar att vår hälsa till stor del påverkas av hur vi levt våra liv. Det gäller bl.a. sådant som föda, motion, fritidsvanor, övervikt och droger. Individerna väljer i mångt och mycket själv sina förutsättningar för framtida hälsa och livskvalitet. Men till stor del styrs valet av uppväxtmiljö, utbildning, konsumtionsmönster och s.k. livsstil. Valen påverkar inte bara individens egen livskvalitet och livslängd utan även samhällets kostnader för drogmissbruk, sjukvård, förtidspensionering och olyckor.

Det finns därför starka samhällsekonomiska skäl att aktivt stödja hälsofrämjande vanor och attityder, även om de aktiva valen i huvudsak görs av individen själv. Om vi avstår från sådana stödjande åtgärder bäddar det för stora framtida direkta och indirekta samhällskostnader.

Kostvanor, motion och fritidsintressen ingår i det som ofta benämns livsstil. Kostvanorna har på senare tid fått en ökad uppmärksamhet, vilket dragit uppmärksamhet till nackdelarna med hög sockerkonsumtion och värdet i kosten av bl.a. grovt bröd, frukt och grönsaker. Likaså har betydelsen av ökad motion för skolbarn uppmärksamats, medan behovet av motionsmöjligheter för äldre oftast lämnas obeaktat.

Livsmedelsverket har i många sammanhang framhållit betydelsen av ökad konsumtion av frukt, grönsaker och rotfrukter, dels beroende på dessa varors betydelse för hälsan, dels även därför att en ökad konsumtion förutsätts minska

Fel! Okänt namn på

konsumtionen av mindre nyttig föda. Frukt- och grönsakskonsumtionen uppges på senare tid ha ökat, men inte i den omfattning som anses önskvärt. Flera metoder måste prövas för att informationsvägen nå det uppställda målet.

En sådan metod kan ha som utgångspunkt att det finns 2,5 miljoner privata trädgårdar i Sverige. Dessa svarar redan för en betydande produktion av frukt, bär, grönsaker och potatis som tillförs hushållen. Tre fjärdedelar av den vuxna befolkningen deltar någon gång under året i trädgårdsarbete, drygt hälften av dessa dessutom i stor omfattning. Trädgårdsarbete är därför samtidigt en viktig form av mångsidig motion, något som också har stor betydelse för hälsa och välbefinnande, inte minst bland många äldre. Detta bör bl.a. beaktas av Livsmedelsverket och Folkhälsoinstitutet inom det pågående arbetet med att främja den dagliga konsumtionen av frukt, bär och grönsaker.

Blygsamma insatser skulle på olika sätt kunna öka möjligheterna till trädgårdsodling för dem som i dag saknar sådana möjligheter. Exempel på sådana insatser kan vara att stimulera kommunerna att förbättra möjligheterna till trädgårdsodling för boende i flerfamiljshus. Det sker som regel bäst genom att kommunerna upplåter mark för koloniträdgårdsodling. Men i många kommuner finns ingen insikt om koloniträdgårdarnas samhällsnytta, och det finns inte heller några moderna riktlinjer för planering och anläggning av koloniområden. Regeringen bör därför ge Boverket i uppdrag att ta fram sådana riktlinjer och att i sina råd om översikts- och detaljplanering beskriva hur behovet av lokal odling kan tillgodoses. I råd och riktlinjer för bostadsbyggandet bör även behovet av goda lagringsmöjligheter framhållas.

På liknande sätt skulle enkla insatser kunna bidra till att bättre sorter av frukt, bär och grönsaker blir allmänt tillgängliga, vilket skulle öka intresset för egen odling och samtidigt öka intresset för att använda de egna trädgårdsprodukterna i kosthålllet. Forskningsrådet Formas och Sveriges lantbruksuniversitet bör därför få ett uttalat ansvar för att forskning, utvecklingsarbete och rådgivning på trädgårdsområdet även ska omfatta sådant som är av särskilt intresse för fritidsodlingen.

Ytterligare ett sätt att på längre sikt främja odlingsintresset är att uppmuntra skolorna till att låta utomhusaktiviteter innefatta trädgårds- eller odlingsinriktade aktiviteter. Sådana aktiviteter kan utformas så att de ger goda möjligheter att praktiskt tillämpa teoretiska kunskaper – och därmed fördjupa insikten i – flera olika skolämnen. Samtidigt kan detta öka medvetenheten i nya generationer om möjligheten och glädjen av att genom egen odling få tillgång till frukt, bär och grönsaker.

Stockholm den 30 oktober 2006

Alf Eriksson (s)

Siw Wittgren-Ahl (s)